

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opricht op 12 november 1974

Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

44e jaargang, nummer 6,
augustus 2018
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Venestraat 25, 4931 BM
Geertruidenberg
Telefoon: 0162-515569

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

28 oktober 2018

Of extra editie ntb

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Uitnodiging excursie	1
Programma excursie	2
Inschrijven excursie	3
Restauratie	4/5
Oproep RAT	5
Divers nieuws / agenda	6

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

OKG Excursie 2018: "historisch Urk"

Datum: zaterdag 29 september 2018. (*Inschrijven voor 10 september 2018*)
Spreker:
Locatie: Het historisch plaatsje Urk
Tiid: **Vertrek 8:30 vanaf markt "huis ten Bos"**

UITNODIGING DAGEXCURSIE 2018 NAAR URK.

Wapen van de gemeente Urk

Met veel plezier nodigt het Bestuur van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' haar leden uit voor de jaarlijkse excursie, op zaterdag 29 september 2018. Ditmaal naar het voormalige eiland Urk, per luxe touringcar van maximaal 50 personen, (vol=vol) Introducees zijn welkom maar leden hebben uiteraard voorrang.

Datum: zaterdag 29 september 2018.

Tijd: 8.30 uur vertrek vanaf de Markt nabij café 'Huis ten Bos' te Geertruidenberg.

Terugkeer in Geertruidenberg: ca. 18.30 uur

Aanmelden: vóór 10 september 2018 via het bijgevoegde aanmeldformulier.

Programma van de excursie:

In een comfortabele touringcar, van het Touringcarbedrijf Brabant Express, rijden we naar Urk.

Daar starten we onze excursie in het Restaurant Het Achterhuis met een kopje koffie of thee met gebak en met een geweldig zicht over het oude dorp en IJsselmeer en een indrukwekkende bedrijvigheid in het havengebied.

Dit Restaurant is zelfs bezocht door Koning Willem Alexander en Maxima.

Na de koffie brengen we een bezoek aan het Museum van Urk dat gevestigd is in het Oude Raadhuis van het dorp (vijf minuutjes lopen vanaf het restaurant). Hier krijgen we een rondleiding door de geschiedenis van Urk o.l.v. van deskundige gidsen en ge-completeerd met een filmpje, met originele beelden, van de strijd van de Urkers tegen het water.

Hierna wandelen we terug naar het Restaurant Het Achterhuis voor een uitstekende lunch bestaande uit:

Bruin en wit brood, luxe bolletjes, gebakken roerei en warme spek, kaas, verschillende soorten vleeswaren, zoetigheden en een kroket. Inclusief onbeperkt koffie, thee, melk of karnemelk. (andere consumpties zijn voor eigen rekening).

Na de lunch worden we opgehaald door stadsgidsen voor een rondwandeling, van ca. 1 uur langs de historische steegjes en plekjes van Urk. (Ginkiestocht genaamd) Na afloop van deze activiteiten is er mogelijk nog even tijd voor, b.v. een terrasbezoekje of even shoppen in Urk.

Geschiedenis Urk:

Met 20.342 inwoners (30 april 2017, bron: CBS) op een oppervlakte van circa 11,54 km is Urk qua oppervlakte de kleinste gemeente van de Nederlandse provincie Flevoland. Tot het gereedkomen in 1939 van de dijk die Urk met Lemmer verbond, was Urk een eiland in het IJsselmeer, de voormalige Zuiderzee. In 1942 werd de Noordoostpolder drooggemalen, maar voor de inwoners van Urk leeft het eilandgevoel nog steeds. De oudst bekende vermelding van de naam 'Urk' is de schenkingsakte uit 966 van Otto I aan het Sint-Pantaleonsklooster te Keulen.

Zoals bij vele geïsoleerde bevolkingsgroepen het geval was, werden er ook over de Urkers verschillende uiteenlopende karakterschetsen gegeven, variërend van gastvrij en een groot gevoel van eigenwaarde tot koppig en ongedisciplineerd, taai en vasthoudend. Deze laatste beschrijving wordt ondersteund doordat de Urkers in de afgelopen eeuwen vele rampspoeden en drastische veranderingen van leefomstandigheden de baas zijn gebleven.

In de 10e eeuw was er al sprake van een vaste bewoning, zoals blijkt uit de hierboven aangehaalde schenkingsak-

Een van de vele vissershuisjes. Dit huisje is toegankelijk via het museum

voor de inpoldering, 1920-1940

Urk zoals het nu is (2018)

te. In de 13e eeuw kwam Urk in handen van de graven van Holland en later van de burgemeester van Enkhuizen. Vanaf 1476 tot 1660 kwam de ambachtsheerlijkheid Urk in handen van diverse eigenaren. In 1660 verkocht Johan van de Werve het eiland aan Amsterdam. Amsterdam verstevigde met deze aankoop zijn positie in de handel, omdat Urk het centrale punt in de Zuiderzee was, waar alle scheepvaartroutes langs liepen. Tot 1792 bleven Urk en het Schoklandse Emmeloord behoren bij Amsterdam, waarna de Staten van Holland het eiland overnamen. In 1824 werd Urk een Noord-Hollandse gemeente en bleef tot 1950 bij de provincie Noord-Holland, daarna tot 1986 bij de provincie Overijssel. Vanaf 1 januari 1986 behoort de gemeente bij de provincie Flevoland.

Programma-tijdschema:

8.30 uur: Vertrek op de Markt nabij café 'Huis ten Bos' te Geertruidenberg.

Ca. 10.15 uur: Aankomst bij Restaurant Het Achterhuis, Burgemeester J Schipper kade 2 in Urk..

10.30.-11.00 uur: In Restaurant Het Achterhuis, 2 kopjes koffie/thee met gebak.

11.15- 12.30 uur: Rondleiding door het Museum van Urk o.l.v. gidsen.

12.45- 14.00 uur: Lunch in Restaurant Het Achterhuis.

14.00-15.15 uur Rondwandeling (Ginkiestocht) door het historisch stadje Urk o.l.v. gidsen

15.15 uur:16.15 uur: Vrije tijd

16.15 uur: Vertrek naar Geertruidenberg.

Ca. 18.30 uur: Aankomst in Geertruidenberg.

Het maximale aantal deelnemers bedraagt 50 personen. De aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst geboekt, waarbij uiteraard zoals gebruikelijk onze leden en hun partners voorrang hebben op de introducés. Meldt u zich daarom zo snel mogelijk aan door bijgaand inschrijfformulier ingevuld in te leveren bij Chris van den Heijkant. of te bellen naar 0162-520519, of te mailen naar info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl
De uiterlijke inschrijfdatum is 10 september 2018

Attentie:

De prijs voor leden in het bezit van een geldige Museumjaarkaart: € 44,00 pp.

De prijs voor leden zonder geldige Museumjaarkaart : € 48,00 pp.

De prijs voor niet-leden/introducés met een geldige Museumjaarkaart: € 46,00

De prijs voor niet-leden/introducés zonder geldige Museumjaarkaart: € 50,00

Dus vergeet niet Uw geldige Museumjaarkaart mee te nemen !

Voor verdere informatie 0162-520519 of via info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Let op: Annuleringen kunnen niet worden gerestitueerd. Het OKG bestuur aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid tijdens deze excursie.

AANMELDFORMULIER EXCURSIE NAAR URK OP ZATERDAG 29 september 2018

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: ..... Woonplaats:.....

Telefoon:.....

Mobiel: .....

In bezit van geldige Museumjaarkaart ja/nee

Ik kom/ Wij komen met .....personen

..... Lid/Leden met Museumjaarkaart à € 44,00 p.p. = €

..... Lid/Leden zonder Museumjaarkaart á € 48,00 p.p. = €

..... Niet-Leden/Introducé(s) met Museumjaarkaart à € 46,00 p.p. = €

..... Niet-leden/Introducé(s) zonder Museumjaarkaart á € 50,00 p.p. = €

 Totaal te voldoen €

Wij vragen u vriendelijk om U vóór 10 september 2018 aan te melden en te betalen. (vol=vol)

1). Het volledig ingevulde formulier in de bus te doen of op te sturen naar Nassastraat 13, 4931 XE Geertruidenberg of te bellen naar 0162-520519 of te mailen aan: info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

2). De betaling te verzorgen d.m.v. een overschrijving van het totaal verschuldigde bedrag naar rekening NL 42 RABO 0115 6003 10 t.n.v. Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' onder vermelding 'Excursie OKG Urk 2018'.

Uw reservering wordt pas definitief als het te betalen bedrag op de rekening van de OKG gestort is.

Deelname aan deze excursie is geheel voor eigen risico. Het bestuur van de Oudheidkundige Kring "Geertruydenberghe" aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid tijdens deze excursie

Restauratie monumentale schuur te Raamsdonk

De Korte Broekstraat is een monumentale omgeving in het dorp Raamsdonk in de gemeente Geertruidenberg. De panden Korte Broekstraat 2, 3, 5 en 9 zijn rijksmonument. Tegenover Korte Broekstraat 5 staat een schuur, die de status heeft van gemeentelijk monument. Deze schuur is echter danig vervallen en dient nodig te worden gerestaureerd.

De korte Broek straat

Stichting Behoud Monumenten Brabant heeft in samenspraak met de gemeente Geertruidenberg, Het Dongemond College, Restauratie Opleidingsprojecten Zuid-Nederland en Veers Erfgoed een zogenaamd Revivak-opleidingsproject ontwikkeld om dit monument met inschakeling van VMBO-leerlingen als leer-werkplek te restaureren. Het is bedoeling dat 4 á 6 leerlingen, onder begeleiding van een ervaren leermeester en met ondersteuning van vrijwilligers, dit gaan uitvoeren. De selectie van de leerlingen gebeurt door de leerkracht van het Dongemond College. De insteek is namelijk om alleen gemotiveerde leerlingen bij dit project in te schakelen.

De werkzaamheden worden in 2 fasen uitgevoerd: 2 weken in april 2018 en 2 weken in september/oktober 2018. Dit in verband met de schoolplanning. Voor dergelijke activiteiten is men namelijk gebonden aan de stageperiodes. Het project betreft

dus een bootcamp, die in totaliteit een 4-tal weken zal beslaan. “Leren met je handen” op een restauratieproject wordt hier in de praktijk gebracht. Voor Nederlandse begrippen is dit een uniek project. Tot dan toe vond kennisoverdracht alleen in het klaslokaal plaats. Verder is bijzonder dat het hier om VMBO-leerlingen gaat, die nog een keuze maken over de richting die ze willen gaan volgen. Met dit project willen wij ze enthousiasmeren over het restauratievakgebied.

Inmiddels is al een werkplan vervaardigd voor de uit te voeren werkzaamheden. Zie hieronder. Het is opgesteld door restauratiedeskundige Bernard Siera. Hij zal ook bij de uitvoering worden betrokken

Werkplan voor restauratie van de schuur aan de Korte Broekstraat te Raamsdonk.

1) Pannen afnemen

Beginnen met het afnemen en sorteren van de Oude Hollandse dakpannen. Door met een kleine hamer de pannen te bekloppen kan aan de klank de kwaliteit worden bepaald. Bij een heldere klank is de kwaliteit goed, bij een dofte klank minder goed of slecht. Vervolgens het riet, stro of hooi verwijderen en afvoeren. Daarna de kapconstructie afdekken d.m.v. dekzeilen.

2) Beschieting verwijderen

Voorzichtig (van boven naar onder) losmaken van deze beschieting is gewenst om zoveel mogelijk delen te kunnen hergebruiken. Opnieuw te gebruiken delen spijkervrij en schoonmaken, daarna opslaan op een droge plek.

3) Herstel metselwerk fundering

Voordat daadwerkelijk kan worden begonnen met het rechtzetten van het geheel, dient eerst de gemetselde voet onder de houten constructie te worden hersteld. Uitgangspunt is om een

zelfde steensoort en metselverband als de bestaande te gebruiken. Losliggende stenen schoonbikken en opnieuw gebruiken. Voegverhouding afstemmen op het bestaande. Eventueel d.m.v. proefstukjes. Het kan noodzakelijk zijn om (plaatselijk) een betonplaat met wapening aan te brengen om het draagvlak te vergroten.

4) Recht zetten van de constructie

Door het afnemen van het potdekselwerk van de wanden verdwijnt het verband tussen de standers. Om verder scheef zakken of instorten te voorkomen moet eerst (per wand) worden bekeken of het nodig is om (tijdelijke?) schoren aan te brengen.

De monumentale schuur

- 5) Vervangen constructie onderdelen
Na het rechtzetten kan worden beoordeeld welke onderdelen van de (eikenhouten?) constructie vervangen moeten worden. Hierbij is het van belang deze onderdelen te bewerken naar voorbeeld van de bestaande. Toepassing van soortgelijk sloophout geeft waarschijnlijk het mooiste resultaat.
- 6) Herstel kapconstructie
Na het controleren en vervangen van in slechte staat verkerende sporen gordingen en nok, nieuwe panlatten aanbrengen.
- 7) Pannen en nokvorsten leggen
Voordat de bestaande panlatten worden verwijderd, is het raadzaam om eerst de onderlinge verdeling op een panlat over te nemen. Om de Oude Hollandse pannen per rij van onder naar boven goed op elkaar te laten aansluiten, is het noodzakelijk om ze vooraf te sorteren op gelijke ronding.
- 8) Beschiëting wanden met lichtopeningen aanbrengen
Werkend van onder naar boven de nieuwe en oude delen nagelen op de onderliggende constructie. Nagels met gebruik van een drevel dieper slaan.
- 9) Deur afhangen
Zo nodig eerst herstellen, daarna afhangen met bestaand hang en sluitwerk.
- 10) Behandelen potdekselwerk etc. met koolteer of vervangend middel.
Oorspronkelijk was het gebruikelijk de delen te behandelen met koolteer of carboleum. Om de juiste karakteristieke uitstraling te bereiken is het gebruik van koolteer de beste optie. Bovendien geeft dit een uitstekende bescherming aan het hout, maar helaas is dit niet meer te koop in Nederland. In België schijnt het nog wel in de handel te zijn en mag het kennelijk nog gebruikt worden. Als het gebruik van koolteer op bezworen stuit, dient een vervangend middel te worden gebruikt om de delen zwart af te werken.
- 11) Conservering tegen houtworm etc.
Het verdient aanbeveling om het houtwerk te behandelen met een houtwormbestrijdingsmiddel door middel van spuiten of met de kwast.

Bron: <http://revivak.eu/nieuws/detail/leerlingen-werken-aan-herstel-monumentale-schuur-in-raamsdonk>

Oproep; Notarisarchieven van Geertruidenberg en Raamsdonk in project Vele Handen

Regionaal Archief Tilburg is druk doende om steeds meer archieven te scannen en digitaliseren. Daarmee komt de informatie van die archieven op de website beschikbaar en zijn onderzoekers en geïnteresseerden niet langer afhankelijk van de openingstijden van een studiezaal.

Het online plaatsen van de scans van archiefstukken is een mooi begin maar we streven er ook naar om de informatie in die archieven beter vindbaar te maken. Voor de notariële archieven hebben we daarom gekozen om met behulp van de crowdsourcingtool Vele Handen (www.velehanden.nl) de notariële archieven beter toegankelijk te maken.

Je kunt op de projectpagina van ons project meer lezen over het hoe en waarom van de keuzes die we gemaakt hebben. https://velehanden.nl/projecten/bekijk/details/project/tlb_index

Het project is inmiddels ruim een jaar bezig en we hebben zo'n 50% van het materiaal nu beter toegankelijk gemaakt met behulp van de deelnemers aan Vele Handen.

De notarisarchieven van Geertruidenberg zitten al vanaf de start van het project in Vele Handen en einde 2017 zijn daar de notariële archieven van Raamsdonk aan toegevoegd.

Zie: <https://www.regionaalarchief Tilburg.nl/home/blog-detail/algemeen/2018/03/06/alle-notari%C3%ABle-archieven-van-regionaal-archief-tilburg-in-vele-handen-beschikbaar/>

Met deze oproep willen we vragen of er leden zijn die willen meeweken om voor die plaats/gemeente de repertoria te transcriberen.

Als er prijs op wordt gesteld dan kunnen we bij gelegenheid een toelichting komen geven over dit project voor geïnteresseerden uit onze vereniging. Het zou natuurlijk heel mooi zijn als enkele van de leden mee gaan werken aan het beter toegankelijk en vindbaar maken van de informatie uit het notarieel archief van Geertruidenberg en Raamsdonk.

We horen graag of er leden zijn die hieraan mee willen werken en ook als er behoefte is willen we dit persoonlijk komen toelichten.

Was getekend,
Luud de Brouwer
Projectleider / Plaatsvervangend directeur

Ledenvaria:

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring**
- 18 oktober:** Lezing NB
- 22 november** Lezing NB
- 20 december** Lezing NB
- **Vergadering bestuur OKG** datum komende vergadering. 19 juli
- **Expositie OKG "Sportief Geertruidenberg"**. Opening 14 juli geopend tot 10 september. Is doorgaans dagelijks te bezoeken van 14.30 uur tot 17.00 uur.
- **Expositie "De Roos" Jo Jaspers**, 12 april tot 28 oktober september 2018
- **Brabantse Heemdagen** 2/3 augustus 2018 te Sint Oedenrode (Meierijstad)
- **Ridders en kastelen**, een nieuwe kijk op de Middeleeuwen. De tentoonstelling is te zien vanaf 29 september 2017 t/m 2 september 2018. <https://www.museon.nl/nl/tentoonstellingen/ridders-en-kastelen?id=banner> Museon Stadhouderslaan 37 2517 HV Den Haag Tel. 070-3381 338
- 8 en 9 september : Nasionale Open Monumentendagen : dit jaar thema : EUROPA, en alles wat ons cultureel aan elkaar verbindt. De Kartuizers kwamen al eeuwen geleden uit Frankrijk naar Geertruidenberg (Raamsdonksveer), stichtten het Kartuizerklooster; later kwamen de Spanjaarden, De Fransen o.l.v. Napoleon en we waren ook nog voorbereid op de dreigende inval van de Belgen (die er niet is gekomen..).
- **2018 Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed**. De Europese commissie heeft 2018 uitgeroepen tot het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Meer informatie zie <https://cultureelerfgoed.nl/2018>
- **Archeologie en de Noord/Zuidlijn**
Interessante opgravingen tijdens de aanleg van de Noord Zuid lijn te Amsterdam. *Volg de linkjes.*
<https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/vindplaatsen/noord-zuidlijn/>
Meer informatie
De website <https://belowthesurface.amsterdam/>

Planoverleg schema 2018

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link, <http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne v.d. Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok Heemkunde kring Made
- De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijen Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda
- De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant
- Holland Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed
- Saillant Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine
- InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberghe,
Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 6 is **28-9-2018**. Het KringNieuws valt dan in de week van 08-10-2018 in de bus. Mogelijk volg een extra editie tbv de expositie uitgave nnb.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen email-adres heeft druk de NieuwsFlits even af en doe die dan bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KringNieuws